

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Västerskolan i Uddevalla kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Västerskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Västerskolan i Uddevalla kommun ingår i detta projekt.

Västerskolan besöktes den 22 och 23 november 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsråden Kristina Svensson och Sven-Olof Lundin varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Västerskolan har två timplaner. En för elever i klass utan profil och en för elever i skolans profilklass i musik (profilklass utgör skolans val). Elever i klass utan profil får 501 timmar undervisning i idrott och hälsa i årskurserna 1-9 varav 189 timmar i årskurserna 4-6. Elever i profilklass i musik får 475 timmar i idrott och hälsa i årskurserna 1-9 varav 178 timmar i årskurserna 4-6. Enligt skollagen är den garanterade undervisningstiden i idrott och hälsa 500 timmar. Vidare får skolan vid skolans val minska antalet timmar för ett ämne eller ämnesgrupp högst 20 procent. Skolan har i profilklasserna således minskat antalet undervisningstimmar i idrott och hälsa i enlighet med bestämmelserna.

Skolan tar varje år emot elever i nya profilklasser och dessa elever kommer från olika skolor i kommunen. Lärarna berättar att dessa elever kan ha fått olika undervisningstid i idrott och hälsa. Lärarna utgår från de kunskaper eleverna har då de kommer till skolan för att tillgodose en undervisning som ger eleverna förutsättningar att nå kunskapskraven.

Lärare och elever uppger att den tid som anges för undervisning på schemat utnyttjas till undervisning. Ingen tid går bort för ombyte. Detta bekräftades vid

de lektioner Skolinspektionen observerade vid besöket. Skolinspektionen bedömer således att elever vid Västerskolan får undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

För att säkerställa att undervisning ges i enlighet med läroplanen (Lgr11) har tre av fyra lärare i idrott och hälsa vid skolan varit med vid kommunövergripande heldagar kring läroplansarbete. En av lärarna är dessutom så kallad "nyckelperson" för att säkerställa implementeringen av den nya läroplanen. Lärarna har vid flera tillfällen tillsammans med rektorn bearbetat den nya läroplanen.

De intervjuade lärarna i idrott och hälsa är nya för eleverna i samtliga observerade klasser. Eleverna i två av de tre observerade klasserna är nya på skolan då de går i skolans musikklasser och tidigare har gått på andra skolor i kommunen. Lärarna uppger att vissa delar, främst inom kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, ännu inte bearbetats. Lärarna uppger att andra delar vad gäller hälsa och livsstil och friluftsliv och utevistelse kommer att behandlas i samverkan med lärarna i hem- och konsumentkunskap och i biologi.

Eleverna berättar att de vanligast förekommande aktiviteterna är konditionsträning med olika redskap, att röra sig till musik, dans, lekar, hinderbanor, samarbetsövningar och orientering. Bollsporter förekommer sällan.

Lärarna berättar att eleverna får simundervisning två gånger per termin. I samband med simundervisningen får eleverna även undervisning i hänsynstagande, badvett och hantering av nödsituationer vid vatten. Lärarna uppger att undervisning i säkerhet vid hantering vid vatten vintertid kommer att ges i februari. Skolsköterskan ger undervisning i grundläggande hjärt och lungräddning (HRL). Elever och lärare uppger att de under halvdagar orienterar i närområdet.

Vid observerade lektioner och intervjuer framgår att dans är vanligt förekommande under delar av lektioner. Lärarna och rektorerna uppger att de elever som går i musikklass får mer undervisning i dans och rytmik i samband med den extra undervisningen i musik.

Eleverna berättar att de sällan för samtal eller reflekterar kring upplevelser av fysisk aktivitet eller kroppsuppfattning men att läraren berättat att man mår

bra av att röra på sig mycket. I intervjuer och vid observationer framkommer att eleverna inte arbetar med ord och begrepp för samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild vilket är en del av det centrala innehållet för hälsa och livsstil. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla detta område gällande kunskapsområdet hälsa och livsstil.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa (procent)¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100	100	100	100	100
9	96	96	96	99	99

Källa: Skolans uppgifter

Västerskolans elever når goda resultat i idrott och hälsa. Under åren 2006-2010 nådde samtliga elever mål att uppnå i ämnet i årskurs 5. Om någon elev har svårt att nå målen i simning uppger lärarna att eleven får extraundervisning i simning. Enligt lärarna är det inte vanligt förekommande att eleverna har svårigheter att nå målen i simning. Mycket få elever är i behov av särskilt stöd i idrott och hälsa och de elever som är i behov av särskilt stöd får detta inom klassens ram. Skolans specialpedagog är behjälplig vid upprättande av åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår tydligt skolans insatser för att tillgodose behoven.

Vid observationer och intervjuer med elever framkommer att lärarna börjar lektionen med en samling där eleverna får veta dagens lektionsinnehåll och klimatet vid de observerade lektionerna var uppmuntrande och stödjande. Elever uppger att de tycker att det är roligt på lektionerna och de berättar att lärarna uppmuntrar dem att göra sitt bästa. Vid flertalet lektioner deltog dock inte alla elever. Enligt lärarna beror det på att elever inte har idrottskläder med sig eller har någon skada eller sjukdom. Vid någon lektion fick elever som inte kunde delta i ordinarie moment en uppgift att observera lektionen utifrån centralt innehåll i läroplanen. Eleverna genomförde uppgiften och redovisade resultatet i slutet av lektionen och läraren lyckades på så sätt få samtliga elever att delta.

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningsstillfallet.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i idrott och hälsa ger eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Kursplanen för idrott och hälsa anger de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått i slutet av det sjätte skolåret. Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper ska utgå från dessa krav.

Elever vid Västerskolan berättar att de kan lyckas bra utan att från början vara starka eller snabba. Det viktiga är att försöka göra sitt bästa. De uppger att lärarna inte bedömer dem utifrån vilka egenskaper de har utan för vad de kan. Lärarna uppger att om en elev inte har deltagit i något moment på grund av frånvaro finns alltid andra tillfällen att visa vad de kan. Eleverna berättar att de vid utvecklingssamtalet får veta om de nått målen eller ej i idrott och hälsa. De vet dock inte vilka mål de nått eller hur de ska göra för att utvecklas i ämnet. Vid de observerade lektionerna observerades inga bedömningar av gruppens prestationer eller angavs vad eleverna kunde utveckla vid nästa tillfälle.

Rektorerna berättar att lärarna arbetat med att göra matriser där lärarna bedömer elevernas kunskaper istället för deltagande och aktivitet. Lärarna uppger att bedömningar inte sker utifrån absoluta mål utan från hur eleverna utvecklas i riktning mot målen.

Skolinspektionen bedömer att lärarnas bedömning utgår från kunskapskraven i idrott och hälsa.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Vid Västerskolan undervisar fyra lärare i idrott och hälsa. Två av lärarna undervisar i årskurserna 4–6. Samtliga lärare har en ämneslärarutbildning i idrott och hälsa avsedd för de årskurser de undervisar i. Rektorerna uppger att de prioriterat att använda ämneslärare i idrott och hälsa.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Enligt läroplanen ansvarar rektor för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektorn ska också enligt skollagen leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan och verka för att utbildningen utvecklas.

I intervju med rektorerna vid Västerskolan framgår att de visar stort intresse för undervisningen i idrott och hälsa. De har kunskap om innehållet i såväl undervisningen som i kursplanen och de har god kunskap om måluppfyllelsen i ämnet. De uppger att de ibland besöker lektioner i idrott och hälsa och har även deltagit i undervisningen i orientering vid något tillfälle. De har regelbundna medarbetarsamtal med lärarna.

Rektorerna har varit aktiva för att omsätta Lgr11 och lägga en gemensam plattform för att förstå läroplanens innehåll och struktur. Ämneslärarna har fått gemensamma dagar för att omsätta läroplanen till pedagogisk planering med bedömningsgrunder.

Rektorerna berättar att de kommer att utgå från den lokala pedagogiska planeringen i ämnet vid verksamhetsbesök för att ställa frågor kring undervisningen. Det pågår ett arbete med att utveckla kvalitetsarbetet för att bättre kunna analysera resultaten.

Skolinspektionen bedömer att rektorerna tar ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa i huvudsak täcker in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven. Skolan behöver dock säkerställa att eleverna ges möjlighet att arbeta med ord och begrepp för samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

*Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.*

***Forskning och beprövad erfarenhet** visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott*

och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Lärarna berättar att de på olika sätt försöker anpassa undervisningen för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vid exempelvis stationsövningar spelar den enskilde elevens prestationer ingen roll för andra och eleverna kan då genomföra uppgifterna utifrån sina individuella förmågor. Vid lagspel kan lärarna ge elever olika uppgifter utifrån behov. Lärarna upplever att det är lättare att ge stöd till elever som har svårigheter i idrott och hälsa än att ge extra utmaningar till elever som är duktiga i ämnet. För att kunna utgå från elevernas erfarenheter i planeringen av undervisningen brukar de fråga eleverna vad de gör på fritiden men eleverna berättar oftast spontant om de har några idrottsintressen.

Elever berättar att lärarna vet vilka idrottsaktiviteter de håller på med på fritiden och att lärarna på så sätt kan anpassa undervisningen utifrån dem. De berättar att lärarna ibland visar att övningar kan göras på olika sätt för att göra dem enklare eller svårare och att man då själv kan anpassa övningen efter sin förmåga. De tycker dock inte att de som är duktiga kan få extra utmaningar. Alla gör ungefär samma saker men de anser att de känner efter själva hur mycket de kan och förmår och anpassar sina prestationer efter sin förmåga. Lärarna säger till dem att det viktigaste är att göra sitt bästa. Eleverna tror att de kan få extra undervisning om de inte klarar kartor i samband med orientering eller simning.

Eleverna anser inte att det är en fördel att vara flicka eller pojke i idrottsundervisningen men det är fler flickor än pojkar i klasserna. Lärarna uppger att de är medvetna om genusfrågor och upplever att flickorna i de klasser de undervisar är starka och drivande. De kan inte se något mönster i att exempelvis pojkarna skulle dominera undervisningen. De uppger att det är mer skillnader mellan olika elever än mellan kön.

Eleverna och lärarna uppger att eleverna har mycket lite inflytande över hur undervisningen utformas. Eleverna kan visserligen reflektera över sitt lärande och undervisningen i samband med att skriftliga omdömen upprättas men i övrigt är inte eleverna delaktiga i planeringen. Eleverna får inte göra några

muntliga eller skriftliga utvärderingar av undervisningen. Lärarna berättar att det vid något tillfälle finns möjlighet för eleverna att välja vad de vill göra men det förekommer sällan.

Skolinspektionen bedömer att lärarna anpassar undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande men behöver se till att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningen.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Eleverna berättar att de vid något tillfälle gått igenom vad de ska kunna i idrott och hälsa men att det var svårt att förstå. De vet vad de ska kunna i orientering och simning. I de klasser där elever som inte varit ombytta fått redovisa vad klassen gjort på lektionen har eleverna kunskap om centralt innehåll. Eleverna uppger att lärarna varje lektion berättar vad de ska göra på lektionen men inte så ofta vad det syftar till. Detta bekräftades vid de lektioner som observerades vid besöket där endast undantagsvis eleverna fick veta vad de skulle lära sig.

Skolan behöver utveckla arbetet med att tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Undervisningen i idrott och hälsa bedrivs vid tillfället för besöket i två hallar i anslutning till skolan. En av hallarna kommer att rivas inom kort. För att lösa tillgängligheten finns ett förslag att den kvarvarande hallen kommer att delas med hjälp av en vikkvägg så att undervisning kan bedrivas parallellt.

I skolans närområde finns tillgång till grusplan, hoppgröp, områden för fri-luftsliv och utevistelse och inom gångavstånd finns en simhall.

I intervjuer framgår att inga kostnader tas ut i samband med undervisning i idrott och hälsa och inga krav ställs på eleverna avseende egen utrustning.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Rektorerna och lärarna uppger att närvaron är hög och att ogiltig frånvaro inte förekommer i årskurserna 4–6. Frånvaro förs in i skolans frånvarosystem. Lärarna och eleverna berättar att det finns elever som ofta glömmer kläder eller inte kan delta på grund av någon skada eller sjukdom. I förekommande fall kontaktas vårdnadshavarna för att skolan ska kunna ta reda på orsaken till att eleven inte deltar.

Lärarna och eleverna berättar att eleverna av hygieniska skäl inte får vara med i de vanliga aktiviteterna om de inte har med idrottskläder. Eleverna kan då få

uppgifter som att vara funktionärer eller få en teoretisk uppgift att observera och skriva vad lektionen innehåller utifrån det centrala innehållet i kursplanen eller läsa om idrottens historia. Eleverna uppger dock att det finns elever som ganska ofta sitter passiva på bänken om de inte är ombytta. Vid de lektioner som observerades vid besöket förekom att elever satt passiva på bänken hela lektionen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna kontrollerar deltagandet i undervisningen och utreder upprepad frånvaro. Skolinspektionen kan dock konstatera att lärarna i vissa fall ger elever som närvarar men inte deltar i den gemensamma undervisningen uppgifter som har koppling till kursplanen för idrott och hälsa. Det finns dock elever som närvarar på lektionen men som är inte deltar och inte utför några uppgifter kopplat till kursplanen. Lärarna behöver därför utveckla beredskapen för hur situationer ska hanteras då elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen så att alla elever ges uppgifter som har koppling till innehållet i kursplanen för idrott och hälsa.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

I intervjuer med lärare och rektorer framgår att inga beslut om befrielse från undervisning i idrott och hälsa tagits i årskurserna 4–6 vid skolan.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Lärarna i idrott och hälsa uppger att de ingår i olika arbetslag som har kontinuerliga möten och att de samverkar med varandra vid ämneslärarmöten. Samverkan med andra lärare fokuserar främst på elevvård och i mindre grad undervisning. Dock förekommer samverkan med lärare i hem- och konsumentkunskap och biologi kring olika ämnesområden. I samband med införandet av Lgr11 har lärarna i idrott och hälsa haft kompetensutvecklingsdagar tillsammans med andra lärare i idrott och hälsa i kommunen.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Lärarna uppger att kompetensutveckling under det senaste året främst har handlat om införandet av Lgr11 och att detta varit tillräckligt vad gäller kompetensutveckling i idrott och hälsa. Lärarna berättar att de inte har någon kompetensutvecklingsplan men att de framöver skulle behöva få kompetensutveckling i grundläggande hjärt- och lungräddning och dans. De har inte fört fram detta önskemål till rektorerna.

Rektorerna bekräftar att kompetensutvecklingen de senaste två åren varit helt fokuserad på införandet av den nya skollagen och läroplanen. Det har inte funnits något utrymme för kompetensutveckling riktad till idrott och hälsa. Det kommer det att finnas framöver.

Skolinspektionen bedömer att lärarna får kompetensutveckling inom idrott och hälsa.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Rektorerna och lärarna uppger att skolan samverkar med föreningslivet i mycket liten omfattning. En gång om året kommer en basketklubb till skolan för att presentera sin verksamhet. Även Friskis och svettis, Kulturskolan och en friidrottsförening har besökt skolan för att berätta om sina verksamheter. Lärarna deltar vid dessa tillfällen och ansvarar för undervisningen. De föreningar som samverkat med skolan vänder sig både till flickor och till pojkar. Rektorerna uppger att föreningarna ibland vill träffa elevgrupper på tider som inte fungerar då de ligger utanför skoltid.

Skolinspektionen bedömer att skolan samverkar med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Elever uppger att det har förekommit kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa men att lärarna alltid säger till och ser till att kränkningarna upphör. Dock berättar elever att det händer att en del elever ger nedvärderande kommentarer och att detta görs på ett sätt som kan uppfattas kränkande och utan att det kommer till lärarnas kännedom. Lärarna berättar att de ser till att de kränkningar som kommer till deras kännedom upphör och rapporterar även till klassföreståndare och rektor.

Det är alltid lärarna som delar upp lagen när eleverna ska arbeta i lag. Eleverna berättar att lärarna tillrättavisar eleverna om de påpekar att det är ojämna lag.

Rektorerna berättar att de varje termin gör en så kallad temperaturmätning på skolan för att bland annat kartlägga var kränkningar kan förekomma. I samband med detta har elever uppgett att kränkningar förekommit vid ombyte och förflyttning i idrott och hälsa. Skolan har därför på förekommen anledning skolvärdar i samband med omklädnad i några klasser. Skolan har även satt upp duschdraperier utifrån elevernas önskemål.

Elever berättar att de sällan får frågor av någon lärare om hur det är i omklädnadsrummen och menar att det är svårt att på eget initiativ berätta om kränkningar som kan förekomma i samband med undervisningen. De önskar att det skulle vara ett naturligt inslag att de ibland skulle prata enskilt med lärare om detta för att våga berätta.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna behöver se till att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningen i idrott och hälsa. Skolan behöver även utveckla arbetet med att tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för idrott och hälsa. Vidare behöver lärarna utveckla beredskapen för hur situationer ska hanteras då elever inte kan delta i den gemensamma undervisningen så att alla elever ges uppgifter som har koppling till innehållet i kursplanen för idrott och hälsa. Skolan behöver också se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Rektorerna uppger att de inte har någon dokumenterad strategi för IT-frågor i kommunen eller på skolan. Eleverna berättar att de inte minns att de använt sig av IT i samband med undervisning i idrott och hälsa utom att de använde sig av dator då de tittade på kartor i samband med orientering. Lärarna uppger att de inte använder sig av IT i undervisningen men idéer finns för hur man skulle kunna utveckla användningen. Det finns utrustning i klassrummen men inte i

anslutning till idrottshallen. Lärarna uttrycker även att de till viss del saknar kompetens för att använda IT i undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa så att IT-verktyg används på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutvecklings och utvecklingen av deras digitala kompetens.

Bakgrundsuppgifter om Uddevalla kommun och Västerskolan

Uddevalla kommun ligger i Västra Götalands län. Kommunen hade år 2010 cirka 52 000 invånare. 20 kommunala grundskolor och sex fristående grundskolor finns i kommunen läsåret 2011/2012 och Barn- och utbildningsnämnden är styrelse för skolan.

Västerskolan ligger centralt i Uddevalla och har 539 elever i årskurserna 1–9 läsåret 2011/2012 varav 135 elever i årskurserna 4–6. Skolan har så kallade profilklasser. Elever från olika skolor kan söka sig till profilklasserna och elevantalet utökas på så sätt i årskurserna 4, 6 och 7 via profilklasserna. Skolan är indelad i två skolenheter med varsin rektor. Lärarna är indelade i 5 arbetslag med varsin arbetslagsledare som tillsammans med rektorerna utgör skolans ledningsgrupp. Ett av arbetslagen har inga elever. Fyra lärare undervisar i idrott och hälsa och de tillhör olika arbetslag. Andelen elever med utländsk bakgrund var läsåret 2009/2010 12 procent och 60 procent av eleverna hade samma läsårföräldrar med eftergymnasial utbildning, att jämföra med 32 procent i kommunen.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och

hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4 – 6.